

Вживання числівників на позначення

Знайти помилки в реченнях і відредагувати (усно).

1. У змаганнях брали участь тридцять два спортсмена.
2. Через десять хвилин від компанії відокремились троє хлопці і почекали, поки він [Богдан] підійде ближче.
3. Японський ніж, завдовжки тридцять один сантиметри.
4. Три з половиною метрів осадки для річки було забагато.

**Поміркуйте, якими
числівниками (кількісними чи
порядковими) слід
користуватися, називаючи
дату, час (у годинах).**

Для позначення дат використовуються **порядкові** числівники у сполученні з іменниками, причому числівники у словосполученнях відмінюються, а іменники – назви місяців – уживаються в Р.в. одн.:

- **першого січня, по перше січня, до першого січня;**
- **друге лютого, другого лютого, до другого лютого.**

1. Для позначення знаменних дат порядковий числівник пишеться з великої літери:

Перше травня, із Восьмим березня.

2. Якщо ж порядковий числівник у складній назві пишеться цифрою, то назву місяця треба писати з великої літери:

1 Травня, 8 Березня.

**Провідмініяйте
словосполучення:
9 березня, 21 лютого.
Поясніть написання
числівників.**

1. Години в українській мові – жіночого роду та є порядковим числівником.

Говоримо не «дві години», а «друга година».

2. На позначення часу треба вживати прийменник **О, а не **У (В)**.**

Засідання відбудеться о 17.30 (о 17 год. 30 хв.).

О 8.45 (о 8 год. 45 хв.) усі зібралися.

Переговори завершилися о 14.00 (о 14 год.).

Початок роботи конференції о 17.00 (о 17 год.).

Називаючи точний час, слід пам'ятати, що **до 30 хвилин** треба вживати прийменник **на чи по**, а **після 30 хвилин** – прийменник **за чи до**:

півсьомої, п'ятнадцять хвилин восьмої, без десяти три – **неправильно**.

Потрібно - пів на сьому (годину), п'ятнадцять (хвилин) на восьму (годину), за десять (хвилин) третя (година).

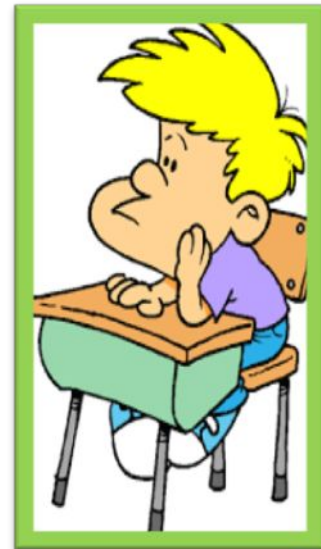
Увага

1. Хвилини і секунди позначаються кількісними числівниками, що відповідають на питання **«Скільки?»** Тож говоримо «двадцять хвилин», «п'ять секунд».

2. Форму **«У скільки годин?»** потрібно замінити на **О КОТРІЙ ГОДИНІ?**, а форму **«Скільки годин?»** – на **КОТРА ГОДИНА?**

Можна: чверть на сьому і чверть по шостій, за двадцять сьома і двадцять до сьомої.

3. Для позначення половини використовуємо прийменник **НА:** пів на десяту, опів на сьому.

Для того, щоб сказати, о котрій годині відбудеться якась подія, ми використовуємо: о/об + порядковий числівник жіночого роду в місцевому відмінку:

о 12.00 – о дванадцятій (годині);

о 17.00 – о п'ятій (годині);

об 11.00 – об одинадцятій (годині).

**Щоб сказати годину з хвилинами (з 12.01 до 12.29) ми
використовуємо: кількість хвилин + по +
порядковий числівник жіночого роду в місцевому
відмінку:**

10.05 – п'ять (хвилин) по десятій (годині);

11.15 – п'ятнадцять (хвилин) по одинадцятій;

12.10 – десять по дванадцятій;

13.20 – двадцять по першій;

14.25 – двадцять п'ять (хвилин) по другій.

**Щоб зазначити годину
і 30 (тридцять) хвилин ми
вживаємо: половина, пів на +
порядковий числівник у родовому
чи місцевому відмінках:**

**11.30 – половина дванадцятої, пів на
дванадцяті;**

13.30 – половина другої, пів на другу.

**Щоб сказати годину з хвилинами
(з 12.31 до 12.59) ми використовуємо: «за»
+ кількість хвилин + порядковий числівник
жіночого роду в називному відмінку**

12.35 – за двадцять п'ять перша;

18.40 – за двадцять сьома;

13.55 – за п'ять друга.

В українській мові на позначення часу вживаємо числівники від 1 до 12, але уточнюємо частину доби (ранок, день, вечір, ніч), або від 1 до 24:

Зараз третя година дня.

Зараз п'ятнадцята година.

Частини доби

ранок	з 04.00 до 8.00
день	з 09.00 до 17.00
полудень	12.00
вечір	з 18.00 до 23.00
північ	24.00
ніч	з 01.00 до 03.00

Чому не можна казати без десяти хвилин десяти

1. В українській мові прийменник **«без»** у словосполученнях на позначення часу не вживається.

2. Правильно буде **«за десять хвилин десяти»** або **«десять хвилин до десятої»**.

Схематично це можна зобразити так

Пам`ятай !

- Ніколи не запитуйте **«Скільки на ваших?»**, коли просите когось глянути на свій годинник. Правильно буде **«Скажіть, будь ласка, котра година?»**.

- А чи нормативним є запитання **«Яка година?»**. Так, якщо слово «година» вживаємо в значенні «певний період», «певний момент». Отже, на запитання «Яка година?» **слід відповідати**: година світла, сонячна, весела, ясна, сумна, тобто, ми підкреслюємо тільки якість, а не порядок при лічбі.

Запам'ятайте !

02.00 – друга година
02.15 – чверть на третю
годину
02.30 – пів на третю
02.45 – за чверть третя
03.00 – третя година ночі
15.00 – третя година дня
06.00 – шоста година ранку
18.00 – шоста година
вечора

Котра година?

05.01 – одна хвилина на
шосту
05.05- п'ять хвилин на
шосту
05.25 – двадцять п'ять
хвилин на шосту
05.48 – за дванадцять
хвилин шоста
05.58 – за дві хвилини
шоста

Офіційне позначення часу

(ним користується радіо, телебачення, залізниця)

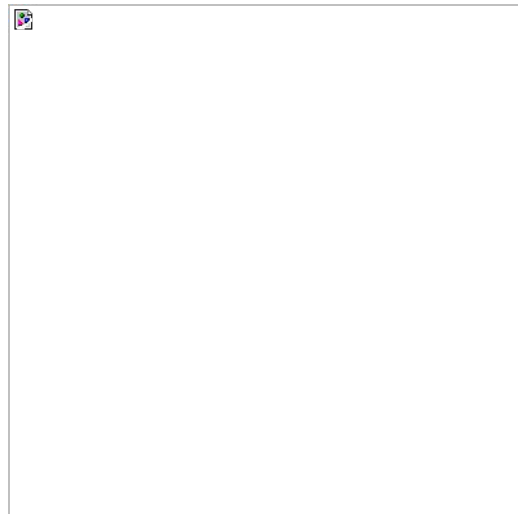
00.00 – зараз нуль годин нуль хвилин

02.02 – друга година дві хвилини

10.47 – десята година сорок сім хвилин

14.40 – чотирнадцята година сорок

хвилин

Тренувальні вправи

Котру годину показує годинник?
Використайте різні способи
називання часу. Поясніть правопис
числівників.

Зразок: **10.45** - *десята година сорок
п'ять хвилин; за п'ятнадцять
хвилин одинадцята, за
чверть одинадцята, п'ятнадцять
хвилин до _____ одинадцяті, чверть
до одинадцяті.*

12.15

- Дванадцята година п'ятнадцять хвилин.
- П'ятнадцять хвилин на першу.
- П'ятнадцять хвилин по дванадцятій.
- Чверть на першу.
- Чверть по дванадцятій.

12.40

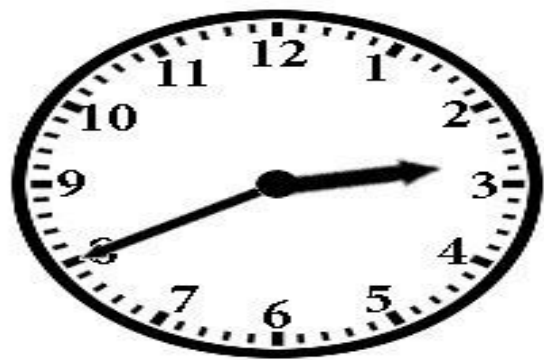

- Дванадцята година сорок хвилин.
- За двадцять хвилин перша (тринадцята).
- Двадцять хвилин до першої (тринадцятої).

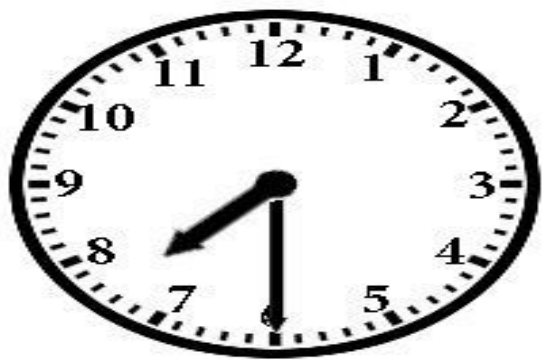
15.50

- Третя (п'ятнадцята) година п'ятдесят хвилин.
- За десять хвилин четверта (шістнадцята).
- Десять хвилин до четвертої (шістнадцятої).

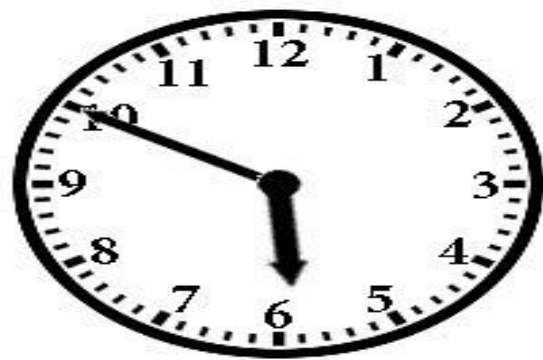

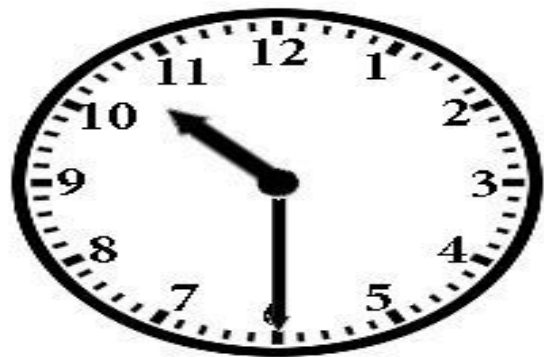
1.

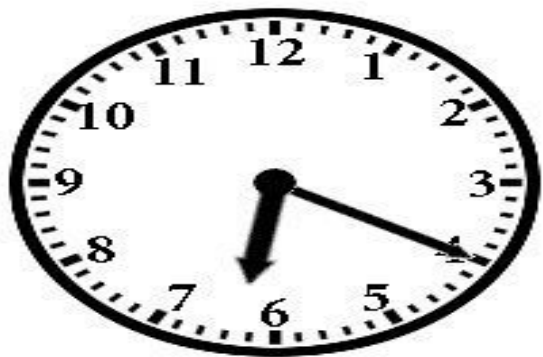
2.

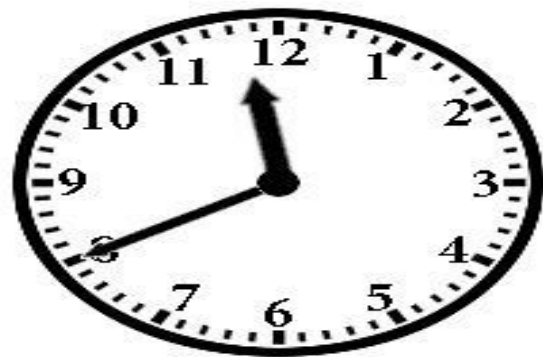
3.

4.

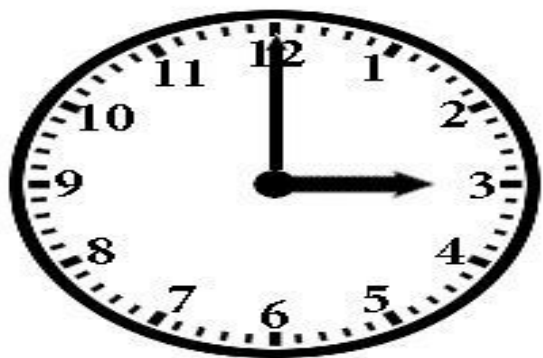
5.

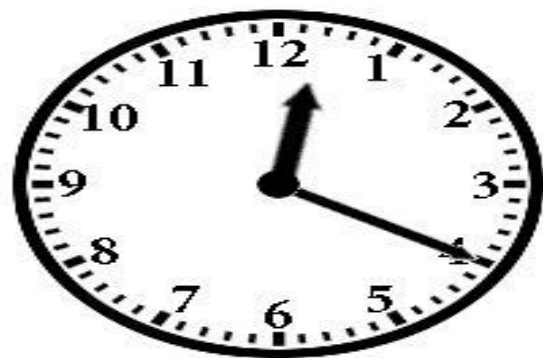
6.

7.

8.

9.

Вправа “Ти –редактор”.

Виправте помилки, запишіть правильно назву часу.

- 1. На годиннику було без п'яти хвилин на дванадцяті.**
- 2. Уроки починаються в школі у д'евять годин.**
- 3. Після десяти годин наступає третій урок.**
- 4. У тридцять хвилин шостої ранку вже на дворі світло.**
- 5. У п'ятій годині пробив дзвін у настінному годиннику.**

Домашнє завдання

Визначте і запишіть час.

